

Kellohansen

af Minik Rosing

En varm tak fra redaktionen til alle læsere, til alle der i de forløbne 25 år har støttet, bidraget og rakt en hjælpende hånd, når redaktøren var kørt træt. Og naturligvis en stor tak for samarbejdet med Det grønlandske Selskabs bestyrelse og folkene omkring Arne Gullanders bogtrykkeri i Skjern.

I 1966 steg en ung etnograf af kystskibet i Upernavik. Han var ikklædt sin tids grønne Muskox parka og et fyldigt skæg. Befolkningen – der for en periode også talte mig selv som barn – så forventningsfulde på den nye beboer. Mange steder i verden ville hans fremtoning have påkaldt sig undren, men i Upernavik var man for længst holdt op med at undres. Man havde netop den sommer haft besøg af afrikaneren, og videnskaberne havde gennem årtier begavet stedet med en tilsyneladende endeløs række af forskere, som hver for sig med rimelighed kunne karakteriseres som »typer«. Man vidste ikke helt, hvad deres ærinder på stedet var, men havde nok en formodning om, at de var sendt op for at gøre vintrene tålelige. Ligesom

Redaktøren på Nationalmuseets Etnografiske Samling i begyndelsen af 1970'erne.

typehus, trykvand og elektricitet var blevet leveret uden forudgående ansøgning for at lette tilværelsens praktiske sider, havde man – hvem det så end var – også betænkt livets åndelige facetter og sendt disse entertainere på turne til byer og bygder, hvor de kunne så kimene til vintrens fortællinger.

Keld stod af skibet og etablerede sig. Igennem et par år skulle han følge det grønlandske fangersamfunds liv på nærmeste hold – ja vel nærmest lade sig as-

Artiklen om Kellohansen er hentet fra bogen »Den hængte kat«. Geologen Minik Rosing, nu bestyrer af Geologisk Museum i København, var dengang i Upernavik 9 år gammel.

På udkig efter sæl ud for Upernavik. Foto fra toften af Kellojollen 1966.

similere og synke i et med eskimokulturens tradition.

Aldrig har en mand så fuldkommen tilfredsstillet de forventninger, man knyttede til ham: Keld kunne levere råmateriale – ikke blot til historier og anekdoter – nej, der var stof i ham til veritable myter.

Han havde startet sin karriere som fangstmand allerede i Jagt & Fiskerimagasinet hjemme i København. Her havde han indkøbt en drabelig og gevaldig skarp kniv, som skulle følge ham ved hans side gennem årets fangsteventyr. Mine brødre og jeg var naturligvis dybt fascinerede af dette våben, men ikke om vi måtte prøve det. Keld belærte os om knivens farlighed i ukyndige hænder. På dette tidspunkt havde han endnu et heltalligt antal hænder, og regnede dem bestemt for kyndige.

Allerede dagen efter måtte både antal og kyndighedsindex reguleres, idet Keld – overtvældet af den for ham så karakteristiske trang til whisky med is – havde søgt at hugge en isklump ud i mindre stykker. Isklumpen var præcis sådan en

rigtig go' klump, som ligger rigtig godt i hånden – altså indtil Keld med et voldsomt hug sendte isklumpen ud i et polært kredsløb og kløvede sin hånd på langs. Her så vi nok den første spire af Kelds pædagogiske tilbøjeligheder. Han må have fornemmet vores mistro og indset, at børn kun lærer gennem eksemplet.

På den tid var grønlandsforskningens vigtigste redskab en lille finsk aluminiumsjolle af mærket »Kello«. Der findes vel ikke den opdagelse i årtiets forskning, som ikke blev gjort fra toften af en Kellojolle.

Keld skulle ikke kun fungere som fanger, men samtidig lade den spirende etnografiske forskersjæl suge næring og vokse. Altså måtte han mestre Kellojollen. Vi havde sådan en jolle med en dejlig orange 5 HK Gale-motor.

Da hånden var nogenlunde lægt, måtte Keld ud at træne. Ikke uden en vis forventning stimlede befolkningen sammen for at se Kelds sødab. Med et let skub blev båden sendt et par meter ud fra klippekysten, en afstand der var stor nok til, at skruen kunne komme i vandet uden at ramme klipperne, og stor nok til at båden kunne opnå en betydelig fart, inden den igen mødte kysten. Keld havde i sin befjelse sat motoren i bakgear for fuld skrue. Den voldsomme kollision tydeliggjorde fejltagelsen for ham. Altså slog han gearet over i fremad, og – stadig for fuld skrue – lykkedes det ham netop at ramme nærmeste klippefremspring, rikolettere og fortsætte i en flot bue ind i bugtens største isfjeld, for så endelig at komme til havs. Efter en sikkert vidunderlig udflugt vendte Keld tilbage og

Kellohansen i fuld fart ud til nye oplevelser. Nuussuaq foråret 1967.

havde vundet sit navn – Kellohansen var født.

Befolkningen så med stigende fortrøstning frem mod vinterens komme, og Kellohansen forberedte sig på de forskellige isfangstteknikker, som med sikkerhed ville bringe ham den sæl, jagen på det åbne hav så vedholdende nægtede ham. En »første-sæls-fest« havde, siden han mødte begrebet under Holtveds forelæsninger, stået for ham som en begivenhed af samme dramatiske storhed som prærieindianernes berømte initieringsritualer for krigere.

Under islægget fyger allehånde sager rundt på havisen, indtil de møder en vandpyt og fryser fast. Her sidder de så uhjælpeligt til forårets komme. Med mindre selvfølgelig, at nogen kommer

dem til undsætning. Enten har Kellohansen udstrakt begrebet »inua« – genstandenes sjæl til også at omfatte kartonnageprodukter, eller også troede han virkelig, at den papkasse, som var frosset fast i strædet ud for byen, var en sæl, som af højere magter var dirigeret ind i hans synsvinkel. I hvert tilfælde foranstaltede han et flot iscenesat snigfangstoptrin. Det blev førsteopførelsen af et tema, som skulle vises i mange små hjem i de kommende år. De fangere, der overværede premieren, følte sig udvalgte. Tænk at netop de skulle få lov at viderebringe denne kostelige oplevelse til deres stammefrænder. Keld sneg sig over isen, gjorde de mest forførende sælvrik med kroppen, og formåede virkelig at vinde terræn uden at skræmme

Kellohansen ved langlinen ud for Upernavik, vinteren 1966.

papkassen. Den lå i den bedst tænkelige positur for det dræbende skud. Den frostklare polarluft flængedes af skudet, og medens papirsmulderet roligt dalede ned og aflejredes på isen, hørtes braget fortage sig i stadigt svagere ekko.

Nu kunne man tro, at Kelds karakter lå lidt i den tосsegode retning. Intet kan imidlertid være mere forkert. Han kan – når det kræves – være både resolut og kynisk. Jeg husker endnu, hvordan han, for at takkes min far, druknede 8 hunde.

Hundene levede og trivedes i Kelds første bog om Salik, men min far idømte Keld livsvarigt forbud mod at tegne arktiske dyr, efter at have set en illustration til bogen. Den viste tydeligvis en slæde forspændt 8 grise. Keld måtte derfor allerede i første kapitel lade hun-

dene drukne og derved muliggøre en hundefri illustreret romantrilogi.

Når nu sandheden skal frem, må vi jo nok erkende, at Keld faktisk aldrig rigtig blev assimileret i det grønlandske samfund. Han blev kendt og elsket, men opnåede aldrig at forsvinde i mængden. Men, skæbnen har jo sine egne veje, og den der graver en grav ... o.s.v. I hvert tilfælde gik det hverken værre eller bedre, end at Keld assimilerede den grønlandske sjæl. Det største og vanskeligste skridt i denne metamorfose har været at nå erkendelsen af, at man sagtens kan være til grin uden at være latterlig. Det er den erkendelse, som mere end noget andet karakteriserer en grønlænder af den gamle skole. Det er mangelen på selvhøjtidelighed, som har hjulpet de første eskimoer tværs over Canadas tundra, som fulgte med gennem de sure år, hvor man fumlede sig frem til en brugbar kajak for at kunne indtage Grønland, og som har tilladt en grønlandsk kultur at overleve 300 års kolonisation, og det er fraværet af selvhøjtidelighed, som har forskånet Grønland for politikere helt frem til vore dage.

Keld hører til de meget sjældne mennesker som har indhold, talent og overskud til at være emne for hele befolkningens latter, uden at han på nogen måder virker komisk endsige latterlig. Han har beriget os alle med sine bøger og tegninger, og sin viden om snart sagt hvad som helst, men han har så sandelig også beriget verden ved at turde betrede stier, som med næsten usvigelig sikkerhed måtte føre til fiasko og fremtidige fortællinger.